

Over Emma

Rosie Walsh bij Boekerij:

Zeven perfecte dagen
Over Emma

Rosie Walsh

Over Emma

Als ze niet is wie ze zegt te zijn, wie is ze dan?

ISBN 978-90-225-9495-7
ISBN 978-94-023-1827-2 (e-book)
ISBN 978-90-528-6463-1 (audio)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Love of my Life*
Vertaling: Anne Jongeling
Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio
Omslagbeeld: © Shutterstock / DPS Design & Prepress Studio
Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2022 Rosie Walsh
© 2022 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Sharon

Deel I

Leo & Emma

Proloog

We liepen in noordelijke richting, afgescheiden van het brede strand door platen zeewier en kabbelende getijdenpoelen. De zee was een weids geheel van witte golfkammen, een paar wolken dreven langs het zwerk en wierpen krullende schaduwen op het strand.

Het voelde goed om hier samen te zijn, op deze plek waar land in zee overging. Het domein was niet ons domein. Het was van de zeesterren, de kokkels, de slibanemonen en de heremietkreeftjes. Niemand zag ons beiden; niemand gaf erom.

Het begon te hozen, en we zochten beschutting in een schuurtje in de duinen waar we onze broodjes oppeuzelden. Er lagen opgedroogde schapenkeutels in de hoek en de regen roffelde als mitrailleurvuur op het dak. Het was een volmaakte schuilplaats. Geknipt voor ons tweeën.

Terwijl de elementen tekeergingen op het strand, praatten wij rustig door. In mijn hart groeide de hoop.

Vlak na onze picknick vonden we de lege krabschelp aan de rand van het strand. Middelgroot, morsdood, moederziel alleen op de vloedlijn tussen aangespoeld wrakhout en droog opgerold bruinwier. Er plakten puntige scherfjes aan zijn sternum,

er hing een uitgebleekt stuk vissersnet aan de levenloze antenne en zijn schaal en scharen vertoonden eigenaardige rode stipjes.

Ik was moe en ging op mijn hurken zitten om het zeedier van dichtbij te bestuderen. Het rugschild met vier tandachtige uitsteeksels, de harige scharen.

Ik keek in de nietsziende ogen en probeerde me voor te stellen waar de krab vandaan was gekomen. Ik had ergens gelezen dat krabben op allerlei manieren lange afstanden kunnen afleggen: vastgeklemd aan stukken plastic, in zeewiersluiers of zelfs aan de met zeepokken bedekte romp van een schip. Dit wezen kon net zo goed helemaal afkomstig zijn uit Polynesië en dan had het duizenden kilometers afgelegd om uiteindelijk op het strand van Northumberland te sneuvelen.

Misschien moest ik er een paar foto's van nemen. Mijn docenten zouden het wel herkennen.

Maar toen ik me vooroverboog om de camera uit mijn tas te pakken, kreeg ik opeens sterretjes voor mijn ogen. Het duizelde me en ik moest een poosje zo blijven zitten tot de plotselinge mistbank in mijn hoofd was opgetrokken.

'Lage bloeddruk,' zei ik toen ik weer kon opstaan. 'Mijn hele leven al last van.'

We draaiden ons om naar de krab. Ik bukte me en nam van alle kanten foto's.

De duizeligheid kwam terug toen ik mijn camera opborg, maar deze keer in de golvende bewegingen van eb en vloed. De pijn begon zich in mijn rug te verknopen en ging gepaard met een duisterder, veel krachtiger gevoel tegen mijn ribbenkast. Ik zakte door mijn knieën, drukte mijn handen tegen mijn schoot, en de duizeligheid werd van kwaad tot erger.

Ik telde tot tien. Gemompel boven mijn hoofd, woorden van bezorgdheid met een angstige ondertoon. De wind veranderde van richting.

Toen ik eindelijk mijn ogen opende, kleefde er bloed aan mijn handen.

Ik keek nog eens goed. Het was onmiskenbaar bloed. Vochtig en vers op de palm van mijn rechterhand.

‘Het is niets,’ hoorde ik mezelf zeggen. ‘Maak je geen zorgen.’
Paniek sloeg toe met het getij.

1

Leo

Haar wimpers zijn vaak nat als ze wakker wordt, alsof ze in een zee van droeve dromen heeft gezwommen. ‘Een slaapdinges van me, niets ergs,’ zei ze altijd. ‘Ik heb nooit nachtmerries.’ Na een uitbundige geeuw wrijft ze in haar ogen en glipt uit bed om te kijken of Ruby nog ademhaalt en leeft. De kleine is al drie maar toch kan ze de gewoonte niet van zich afschudden.

‘Leo!’ zegt ze als ze terugkomt. ‘Wakker worden. Kusje!’

Het duurt een paar seconden om vanuit deinende diepten de dag in te zweven. Vanuit het oosten verspreidt de dageraad zich in de amberkleurige schaduwen terwijl we in elkaar afdalen. Emma praat bijna de hele tijd door, ze onderbreekt haar woordenstroom af en toe voor een kus. Om kwart voor zeven kijken we op Wikideaths wie er is overleden, en om zeven uur laat ze een windje, maar ze zegt dat het een knetterende brommer was die door de straat reed.

Ik weet niet hoelang we al samen waren toen ze hiermee begon, waarschijnlijk nog niet lang genoeg. Maar ze moet weten hebben dat ik toen al aan boord was, dat ik niet zou terugzwemmen naar de kust of vleugels zou krijgen om terug te vliegen.

Als onze dochter tegen die tijd nog niet bij ons is gaan liggen, kruipen we bij haar in bed. Het is zoet en warm in haar kamer, en onze ochtendgesprekken over Duck zijn de gelukkigste momenten die mijn hart kent. Duck, die ze de hele nacht stevig in haar armen houdt, beleeft 's nachts altijd de wildste avonturen.

In de regel kleed ik Ruby aan terwijl Emma 'beneden voor het ontbijt gaat zorgen', maar meestal raakt ze onderweg afgeleid door de mariene data die 's nachts in haar laboratorium zijn verzameld, en dan maken Ruby en ik zelf iets te eten. Mijn vrouw was veertig minuten te laat op onze bruiloft omdat ze onderweg was blijven staan om in haar trouwjurk foto's te maken van de vloedlijn bij Restronguet Creek. Niemand keek er verbaasd van op, behalve de trouwambtenaar.

Emma is een mariene bioloog ofwel ecooloog van het intergetijdengebied, wat inhoudt dat ze de strook met wezens bestudeert die bij vloed onder water staat en bij eb bloot komt te liggen. Volgens haar is dat het wonderbaarlijkste en spannendste ecosysteem op aarde. Ze poedelde als kind al in het ondiepe water bij de rotsen, het zit haar in het bloed. Bij haar onderzoek geniet vooral de krab haar belangstelling, maar ik denk dat de meeste schaaldieren hoge ogen bij haar gooien. Op dit moment houdt ze een paar van die leukerds, de zogeheten *Hemigrapsus takanoi*, in speciale zeewatertanks. Ik weet dat het een invasieve soort is en dat ze al jaren op zoek is naar een typische morfologie, en tot zover reikt mijn kennis hierover. De gemiddelde mens begrijpt amper een derde van de termen die biologen hanteren, en het is een ware verschrikking om op een feestje tussen een stel van haar beroepsgenoten bekneld te zitten.

Emma zingt voor John Keats als ik met Ruby de keuken binnenkom. De felle zon valt op het aanrechtblad waar onze ontbijtgranen in hun kommen staan te verstenen. Het scherm van

haar laptop is een vitrine van hersenkrakers en kronkels en uit de luidspreker klinkt het nummer 'Killermuffin'. Toen we John Keats uit het asiel bevrijdden, zeiden ze dat hij rustig werd als we zachte junglemuziek opzetten, en sindsdien is dat de soundtrack van ons dagelijks leven. Ik ben er inmiddels aan gewend, maar het duurde even.

Ik sta in de deuropening met Ruby op mijn arm naar mijn vrouw te kijken, die ontzettend vals de hond toezingt. Ondanks een stoet aan muzikaal aangelegde voorouders zijn zelfs haar verjaardagsliedjes niet om aan te horen, maar dat deert haar niet in het minst. Het is een van de vele dingen die ik zo geweldig vind aan mijn vrouw.

Ze krijgt ons in het oog en danst op ons af terwijl ze haar abominabele gezang voortzet. 'Mijn schatjes,' zegt ze, geeft ons allebei een kus en pakt Ruby van me over. Ze wervelt weg met onze dochter en haar afgrijselijke gekweel klinkt nog luider.

Ruby weet dat mama ziek is geweest. Ze heeft gezien dat haar haar is uitgevallen door de speciale medicijnen die ze haar in het ziekenhuis toedienden, maar zij denkt dat Emma nu beter is. In feite weten we het nog niet. De behandeling zit erop en Emma heeft gisteren een PET-scan laten maken. We hebben volgende week een afspraak in de agenda staan om de uitkomst te bespreken. We zijn hoopvol, we zijn bang. We slapen geen van beiden goed.

Ruby ondergaat het korte improvisatiedansje met haar moeder, Duck wild slingerend om hun hoofd, en wurmt zich dan los om iets belangrijkers te gaan doen. 'Kom terug!' roept Emma. 'Ik wil een knuffel.'

'Ik heb het druk,' zegt Ruby met spijt in haar stem. 'Hoi,' fluistert ze tegen de plant die ze als schoolopdracht moet verzorgen. 'Je krijgt drinken van me.'

'En?' vraag ik met een knikje naar de computer. Emma heeft

een paar jaar geleden een natuurserie voor de BBC gepresenteerd en ze krijgt nog steeds mail van vreemde mannen, terwijl ze sindsdien niets meer voor tv heeft gedaan. De serie wordt regelmatig opnieuw uitgezonden, waarna de post weer toeneemt. In de regel kunnen we erom lachen, maar onlangs vertelde ze dat er verontrustende berichten tussen zaten.

‘Nog een paar. De een ingetogen, de ander wat minder ingetogen. Ik heb hem geblokkeerd.’

Ik neem haar aandachtig op als ze water voor ons inschenkt, maar ze lijkt niet aangeslagen. Op de keper beschouwd stoor ik me meer aan die rare berichten dan zij. Ik heb geprobeerd haar over te halen haar Facebookprofiel op te heffen, maar dat wilde ze niet. Er zijn nog steeds mensen die hun bevindingen over flora en fauna willen delen, en ze wil haar profiel niet opgeven ‘vanwege een paar eenzame mannen’.

Ik hoop oprecht dat ze alleen maar eenzaam zijn.

‘Mooi hoor, dat stuk van jou over Kenneth Delwyck,’ zegt Emma met een half oog op Ruby, die met haar gietertje op het aanrechtblad klimt. Op de tafel ligt mijn krant opengeslagen bij de necrologieën.

Ik loop naar John Keats en wikkel een van zijn zijdezachte oren om mijn vinger terwijl ik op de ‘maar’ wacht. De hond ruikt naar koekjes en geschroeid haar na een aanvaring met het hete strijkijzer.

‘Maar?’ Ik geef zelf de voorzet.

Ze kijkt op. Verrast. ‘Geen maar.’

‘Ach, Emma. Kom op, zeg.’

Een korte stilte, dan lacht ze. ‘Goed dan. Ik vind het geweldig, maar die priester is de knaller. Ruby, dat is genoeg water.’

John Keats zucht diep als ik me over mijn artikelen buig. Kenneth Delwyck, bekend van de legendarische bacchanalen die hij in zijn wijngaard in Sussex organiseerde, deelt de necro-

logiepagina met een bommenwerperpilot en een vrouwelijke priester die tijdens een huwelijksvoltrekking aan een hartaanval is bezweken. ‘Kurkdroog ben je op je best,’ zegt Emma. Ze stopt een paar sneetjes in de broodrooster. ‘Die acteur vorige week, die Schot, hoe heet hij ook alweer? Ruby, je verzuipt die arme plant nog...’

‘David Baillie?’

‘David Baillie. Juist. Helemaal af.’

Ik herlees mijn stuk over Kenneth Delwych terwijl Emma zich ontfermt over de plant in de doorweekte potgrond. Ze heeft natuurlijk gelijk. De bondige necrologie over de vrouwelijke priester leest veel lekkerder weg.

Helaas heeft Emma het vaak bij het rechte eind. Mijn eindredacteur, die volgens mij smoor is op mijn vrouw, heeft herhaaldelijk beweerd dat hij mij zal ontslaan en haar aannemen als ze ooit de mariene biologie aan de wilgen hangt. Ik ben daar eigenlijk een beetje pissig over, want tenzij hij stiekem haar wetenschappelijke publicaties leest, baseert hij deze belofte op haar enige artikel voor de *Huffington Post*.

Emma heeft een academische onderzoeksfunctie bij de Marine Biological Association in Plymouth, waarvoor ze twee dagen per week weg is. Dan komt ze weer naar ons in Londen om estuariumbehoud te doceren aan UCL. Ze kan geweldig schrijven, haar instinct is vaak ook beter dan het mijne, en ze wroet met veel genoegen rond in Wikideaths, maar dat gaat meer om haar liefde voor een goed verhaal dan om mij vliegen af te vangen.

Ruby gaat met John Keats de tuin in, waar de zon door het gebladerte van de plataan bij de burens valt en gouden stippen op ons lapje grond tovert. Geuren van een vroege zomer zweven naar binnen: het nu nog malse gras, kamperfoelie, opwarmend bitumen.

Ik doe een poging ons ontbijt weer op temperatuur te krijgen

terwijl de hond blaffend door de tuin rent. Het wemelt er momenteel van de kleine kikkertjes en kennelijk kan hij daar slecht tegen. ‘John Keats, stil nou,’ zegt Emma vanaf de drempel. De hond negeert haar. ‘We hebben burenen.’

‘John!’ schreeuwt Ruby. ‘We hebben burenen!’

‘Ruby, sst...’

Ik vis een paar lepels uit de la en loop met de kommen naar de tuin.

Emma houdt de deur voor me open.

‘Sorry,’ zegt ze, ‘dat ik ongevraagd mijn mening ventileer. Dat is vast vervelend.’

‘Reken maar.’ We gaan aan de tafel in de tuin zitten. Het blad is bobbelig van de dauw. ‘Maar je brengt het beleefd. De crux is dat je zo vaak gelijk hebt.’

Ze glimlacht. ‘Ik vind je een briljante scribent, Leo. Ik lees je necrologieën zelfs voor ik de mailbox van mijn werk open. Dan ben ik zo trots op je.’

‘Hmm.’ Ik hou Ruby in de gaten, die akelig dicht bij de vijver staat.

‘Ik meen het! Je pen is een van je meest sexy eigenschappen.’

‘O schei uit, Emma. Echt.’

Emma lepelt de ontbijtgranen op. ‘Ik maak echt geen grapje. Je bent de beste schrijver van de hele redactie. Punt uit.’

Ik bloos gegeneerd. ‘Dank je,’ zeg ik dan, want ik weet dat ze het meent. ‘Maar je bent nog steeds vervelend.’

Ze zucht. ‘Ik weet het.’

‘Om een heleboel redenen,’ voeg ik eraan toe. Ze schiet in de lach. ‘Je hebt veel te veel commentaar op veel te veel dingen.’

Ze steekt haar hand uit over de tafel, knijpt in mijn duim en zegt dat ik haar schatje ben. Ik moet ook lachen. Zo gaat dat bij ons. Zo zijn wij. We zijn zeven jaar getrouwd, al bijna tien jaar samen, en ik ken haar door en door.

Ik denk dat het Kennedy was die zei dat we gebonden waren aan de zee – dat wanneer we weer naar zee gaan, om te sporten of te recreëren, dat we dan terugkeren naar de plek waar we vandaan komen. Zo denk ik ook over ons. Dicht bij mijn vrouw zijn, bij Emma, is terugkeren naar de oorsprong.

Als ik kort na deze ochtend – deze onschuldige, alledaagse ochtend, met honden en kikkers en koffie en dode priesters – tot de ontdekking kom hoe weinig ik van deze vrouw weet, stort mijn wereld in.

2

Emma

Een week later

‘t Komt vast goed,’ herhaal ik in de duisternis van onze slaapkamer. Ik heb geen idee hoe laat het is. De uren zijn versmolten en over elkaar heen gedropen, en als Leo geen antwoord geeft, besef ik dat hij niet eens in bed ligt. Ik moet in slaap zijn gedommeld.

Ik kijk op mijn horloge. 3.47 uur. Vandaag is de dag van mijn afspraak in het ziekenhuis. Eindelijk.

Ik wacht op het geluid van een toilet dat wordt doorgetrokken, het gekraak van luidruchtige vloerdelen, maar het blijft stil. Leo staat vrijwel zeker beneden in het gelige schijnsel van de open koelkast iets te snaaien. Waarschijnlijk het noodrantsoen ham – hij heeft gezegd dat hij uit solidariteit met mij veganist zal worden als de chemo niet aanslaat. Ik ging vier jaar geleden over op veganisme toen ik de diagnose kreeg, al heb ik op de parkeerplaats van de supermarkt in Camden meer dan eens een plak cheddarkaas rechtstreeks uit het pakje naar binnen gepropt.

Ik sta op. Voor Leo in mijn leven kwam, was ik nooit zo’n knuffelaar in bed, en als hij er niet is, mist mijn lichaam het zijne.

Hij is niet op de wc, dus ik ga naar de keuken. Ik loop de trap af terwijl ik mijn hand langs de muur laat glijden, die dik en bobbelig aanvoelt door de ene verflaag over de andere, en zing binnensmonds ‘Survivor’. Ik ontwijk een hoge stapel boeken. Er staat een emailen schaal op met dingen die we nooit gebruiken, zoals sleutels van onbekende sloten, paperclips, een voordeelpak vlieseline. Leo schuift de stapel steeds veelbetekenend naar het midden van de gang, ik schuif hem weer terug. De oplossing is meer kasten, maar daar ben ik geen ster in.

Het punt is dat Leo er ook geen ster in is, dus we blijven stecken in dit patroon van heen en weer schuiven.

‘Leo?’ fluister ik.

Niets. Niets behalve het bijna theatrale gekraak van de trap-treden dat de ene na de andere babysitter de stuipen op het lijf heeft gejaagd. Ze kwamen nooit terug.

Mijn oma heeft me dit huis nagelaten. Ze zat in het parlement, ze speelde graag viool in haar vrije tijd en daarnaast was ze een redelijk fanatieke verzamelaar. In de laatste tien jaar van haar leven wilde ze niets meer weggooiden. Volgens Leo is het zonneklaar dat ik die afwijking van haar heb geërfd en het is zorgwekkend dat mijn therapeut het beaamt. ‘Als we meer hebben verloren dan we kunnen verdragen,’ zegt ze, ‘klampen we ons overal aan vast.’

Het is een georgiaans rijtjeshuis in een straat om de hoek van Heath Street, waar Hampstead Village plaatsmaakt voor de glooiende heuvels van het stadspark Hampstead Heath. Het huis is in verval en propvol. Toch zouden we er beslist een klein fortuin voor kunnen vangen als we het zouden verkopen. Maar deze vier muren maken deel uit van mijn geschiedenis, van mijn overleving, en ik kan mezelf er niet toe zetten om te verhuizen.

Vorige week liet Leo me de plattegrond zien van een rijtjes-

huis met drie slaapkamers in Tufnell Park. ‘Moet je eens kijken wat een ruimte!’ fluisterde hij, met hoopvolle rode konen. ‘We zouden dan een logeerkamer hebben! Een wc beneden!’

Ik vond het naar voor hem. Maar wat moet ik dan? Mijn dierbare stulpje verpatsen voor een plee op de begane grond?

Leo is niet in de keuken. Hij is ook niet in de kleine werkkamer, tot mijn opluchting. Even was ik bang dat hij daar op voorhand mijn necrologie aan het schrijven was, en dat zou ik ondraaglijk vinden. Elke krant ter wereld heeft een stapel necrologieën van beroemdheden klaarliggen voor het geval dat, de zogeheten stocknecrologie, want de redacteuren zijn altijd als de dood dat een concurrent hun een belangrijk verscheiden afsnoept. En al ben ik niet echt beroemd, ik zou waarschijnlijk wel een artikeltje op de necrologiepagina krijgen.

Ik blijf ‘Survivor’ zingen en doe een poging in de kleine eetkamer, al komen we daar nooit. Het vertrek is praktisch onbruikbaar door ondefinieerbare stapels rommel en de oude bladmuziek voor mijn oma’s viool. Ik heb Leo beloofd alles uit te zoeken zodra ik dit jaar alle scripties van de masterstudenten heb doorgenomen.

‘Leo?’ Mijn stem klinkt exact als altijd. Geen spoor van kanker in te bekennen. Ik stel me voor hoe het mogelijke kwaad nog steeds als goedkope wijn door mijn lichaam stroomt, maar de gedachte voelt onecht aan. Plotseling word ik bevangen door een andere angst: stel dat Ruby ook weg is? Ik ren zo hard de trap op dat ik struikel en op mijn handen terechtkom, maar ze is er.

Natuurlijk is ze er gewoon. En natuurlijk haalt ze nog steeds adem als ik aan haar borst voel.

Ik kijk in het washok, ik kijk in het trapgat naar ons wankele dakterras. Geen Leo.

Nu krijg ik een onheilspellend gevoel. Stel dat een van die

mafklappers van internet nijdig is geworden omdat ik hem consequent blokkeer en heeft besloten zich op mijn man te wreken?

Doe niet zo achterlijk, zeg ik tegen mezelf. Maar ik kan het beeld nu niet meer uit mijn hoofd zetten van een Leo die John Keats uitlaat voor een laatste plasje en doodgeknuppeld wordt door een eenzame gek die denkt dat ik zijn eigendom ben omdat hij me op tv zo grappig tegen een fuut heeft zien kwebbelen.

Het zal allemaal wel loslopen, al is het erger dan ik tot dusver heb laten merken. Die gasten worden soms link als ik geen antwoord geef. Ik heb ze allemaal geblokkeerd, maar ze maken doodleuk een nieuw profiel aan zodat ze me opnieuw kunnen benaderen met alweer een scheldkanonnade. Ik heb het al die tijd langs me heen laten glijden, maar inmiddels zit ik aan mijn taks. Ik ben niet zozeer bang, ik ben ze gewoon spuugzat.

Toch meen ik dat iemand me stond op te wachten toen ik vorige week het lab in Plymouth verliet. Ik zag een man in de groene berm naast de oprit. Wat op zich niet vreemd is, alleen zat hij met zijn rug naar de zee. Wie gaat er nou op een zonnige dag op een privéoprit van een gebouw zitten terwijl hij achter zich een schitterend uitzicht heeft op de glinsterende baai van Plymouth? Het beviel me ook allerminst dat hij zijn pet diep over zijn ogen trok toen ik op de oprit verscheen en zijn gezicht afwendde toen ik langs hem liep.

Waarschijnlijk had het niets te betekenen, maar toch stond het me niet aan.

Ik ga op mijn bed zitten om me te concentreren op wat er nu belangrijk is: mijn man vinden.

Ik kijk op mijn telefoon naar de berichten. Heel soms, als er een hoge pief doodgaat, moet Leo zijn laptop in het holst van de nacht aanzetten. Misschien is dat nu het geval. Is de koningin overleden, of de premier? Misschien moest hij stante pede naar de redactie?

Er zijn geen berichten van hem op het scherm, alleen mijn zoekopdracht via Google voor een man naar wie ik niet zou moeten zoeken – het laatste wat ik gisteravond deed voor ik in slaap viel.

Dan komt er een herinnering aan een telefoongesprek bij me binnensijpelen, als een waterstroompje onder een deur. ‘Ik wil alleen maar met je praten,’ had hij tot slot tegen me gezegd. ‘Je zien. Kom naar me toe.’

Ik had meteen de verbinding verbroken.

‘Leo?’ fluister ik. ‘Leo?’ Harder nu. ‘Ik heb misschien nog kanker, hoor. Dit is niet het moment om me in de steek te laten!’

Na een korte stilte: ‘Ik hou van je. Waar ben je toch?’

Geen antwoord. Hij lijkt wel in rook opgegaan.

Uiteindelijk vind ik hem in het tuinschuurtje. Een jaar of vijf geleden was hij zo kwaad geworden over de staat waarin het huis verkeerde, dat ik een klusjesman in de arm heb genomen om de schuur leeg te halen. We hebben isolatiemateriaal laten aanbrengen en buiten een weerbestedige kabel neergelegd, zodat Leo daar kon werken als hij er behoefte aan had. Ik zette een bank en een kast in het nieuwe tuinhuis, legde een tapijt op de vloer en zwoer dat ik het nooit zou volstouwen met spullen die ik ‘nog moest uitzoeken’. Leo vond het machtig mooi en vergat het weer net zo snel.

Maar nu zit hij daar, met een sigaret tussen zijn vingers.

‘Leo?’ Ik blijf in de deuropening staan. ‘Wat doe jij nou?’

Hij kijkt me schaapachtig aan. ‘Noodpeuk.’ Er ligt een slordig opengerukt pakje naast hem, met een langwerpige gasaansteker die we voor het fornuis gebruiken.

De hond, die achter me aan was gelopen, kijkt eerst naar Leo en dan naar mij, alsof hij wil zeggen: ‘Hij rookt toch niet eens?’

‘Je rookt niet eens,’ zeg ik.

‘Dat weet ik.’ Hij pakt de aansteker en drukt op het knopje. Er schiet een blauw met oranje steekvlam uit die een zacht licht werpt op zijn gezicht, dat vermoeid en angstig staat, en al breekt mijn hart bij de aanblik, ik kan toch mijn lachen niet houden. Mijn echtgenoot zit met een noodpeuk in de gloed van een aansteker die meer weg heeft van een vlammenwerper.

‘Lach me niet uit,’ zegt hij, grinnikend om zichzelf. ‘Ik ben bang.’

Ik houd op met lachen. Ik heb er tijdens mijn ziekte vaak bij stilgestaan dat er een mogelijkheid is dat ik kom te overlijden terwijl in het emotionele landschap van mijn man al een ravage is aangericht door het ene na het andere verlies. Ik was uiteraard ook bang voor mezelf, en de gedachte aan Ruby’s verdriet was helemaal ondraaglijk, maar in veel opzichten maakte ik me het meest zorgen om Leo. Ik denk dat de meeste mensen hem aanzien voor een ingetogen, bedaarde man, iemand met humor en een heldere geest, terwijl dat alleen het buitenste laagje is.

Ons kleine gezin is de eerste plek waar hij zich echt thuis heeft gevoeld.

‘Ach, Leo toch...’ zeg ik. ‘Lieverd, waarom heb je geen glaasje whisky genomen?’

Hij schudt zijn hoofd. ‘Ik had je beloofd niet meer te drinken. Ik hou me aan mijn woord.’

Ik ga naast hem op de bank zitten, waar stofwolken van opstijgen en houd zijn hand vast terwijl hij opbiecht dat hij met John Keats naar de avondwinkel is geweest om sigaretten te kopen. Hij had ook zuivelvrije chocola gehaald.

‘Niet te hachelen,’ zegt hij somber.

Ik haak een arm door de zijne. Hij staat helemaal strak, de stakker, alsof hij zich moet voorbereiden op een aanval. ‘Je hoeft je borrel nog niet te laten staan,’ zeg ik. ‘Of je stukje vlees,